

Tillstånd och upplysning
Lena Hansson**Delgivningskvitto****BESLUT**Datum
2014-06-12
Er referens
2014/6745Diariernr
05.1.2.a-H14- 02987
Aktnr
F-2423
Regnr
4693Lantbrukarnas Riksförbund
105 33 Stockholm**Beslut angående ansökan om dispens på växtskyddsområdet****1 Beslut**

Kemikalieinspektionen (Kemi) bifaller ansökan om dispens för att släppa ut växtskyddsmedlet Vertimec på marknaden för begränsad och kontrollerad användning. Dispensen gäller för användning mot jordgubbskvalster i odling av jordgubbar på friland.

Dispensen gäller från och med 12 juni 2014 till och med 10 oktober 2014 och med följande villkor:

	Jordgubbar/Friland
Behandlingsmetod	Bandspruta, tunnelspruta
Utvecklingsstadium (BBCH)/Säsong (min-max)	12-57 (synliga blomknoppar) >89 (efter skörd och bladhuggning)
Max antal behandlingar per år	3
Behandlingsintervall (dygn)	7 dygn
Tid mellan sista behandling och skörd (dygn)	3 dygn
Dos: g verksamt ämne/ha vid varje behandling (min-max)	21,6 g
Dos: mängd preparat/ha vid varje behandling (min-max)	1,2 L produkt/ha vilket motsvarar 21,6 g verksamt ämne/ha
Vattenmängd (min)	700 – 1500 l/ha
Övriga villkor	Till skydd för bin och andra pollinerande insekter får Vertimec inte användas på blommande gröda eller där bin och andra pollinatörer aktivt söker föda. Blommande ogräs får inte finnas i eller runt fält som ska behandlas med Vertimec.

Datum
2014-06-12
Er referens
2014/6745

Diariernr
05.1.2.a-H14- 02987
Aktnr Regnr
F-2423 4693

2 Beskrivning av ärendet

Den 11 mars 2014 inkom ansökan om dispens för nedanstående ändamål.

Sökande	Lantbrukarnas Riksförbund 105 33 Stockholm
Ombud	---
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Vertimec
Produktens reg nr	4693
Verksamt ämne	Abamektin
Funktion	Akaricid/Insekticid
Sökt användningsområde	Mot jordgubbskvalster i jordgubbar under större delen av odlingssäsongen (BBCH 12-89).

Datum
2014-06-12Diariernr
05.1.2.a-H14- 02987Er referens
2014/6745Aktnr
F-2423Regnr
4693

<p>Sökandens skäl till ansökt dispens</p> <p>Analys av fara/risk</p>	<p>Jordgubbskvalster (<i>Phytonemus pallidus</i>) är en allmänt förekommande skadegörare i jordgubbsodlingar. Starkt angripna blad blir skrynkliga och förkrympta, vilket resulterar i en kompakt bladrosett i mitten av plantan. Även blommor och bär kan angripas. Jordgubbskvalster uppför sig väldigt snabbt under gynnsamma förhållanden. Kraftiga angrepp hämmar plantornas tillväxt och fruktsättning. Detta leder till att jordgubbsplantan inte kan samla näring till rötterna inför kommande säsong vilket kraftigt reducerar skörden de kommande åren. Då jordgubbar är fleråriga, normalt en treårig odling är det avgörande att kunna hålla en frisk och starkväxande planta.</p> <p>Jordgubbskvalster har blivit ett allt större problem de senaste 10 åren vilket troligt beror på klimateffekter som har gynnat uppfödning och överlevnad av kvalstren. För fleråriga grödor som jordgubbar är situationen synnerligen känslig då ett angrepp innevarande säsong kan förstöra kulturen för fler år framöver. Angrepp kan reducera skörden från 10 – 70 %. Vid ett kraftigt angrepp orkar inte plantorna med en ytterligare säsong utan man blir tvungen att köra upp odlingen ett till två år för tidigt. De ekonomiska förlusterna för odlaren kan bli avsevärda allt från 10 000 till över 300 000 kronor per ha. För att klara av att hålla en odling i två till tre år är en behandling mot jordgubbskvalster nödvändig. Om</p>
<p>Alternativ</p>	<p>den svenska odlingen inte klarar att hantera dessa angrepp kommer odlingen att konkurreras ut av importerade jordgubbar. Att inte kunna bekämpa jordgubbskvalster effektivt äventyrar helt enkelt produktionens konkurrensförmåga.</p> <p>Det finns idag inga alternativ att bekämpa jordgubbskvalster med full effekt. Danitron 5 SC har haft en viss effekt mot jordgubbskvalster men dock ej tillräcklig varför detta inte är ett rimligt sätt att avvärja angrepp av jordgubbskvalster på friland. Danitron är fr.o.m. 2014 endast godkänt för växthusanvändning. Floramite 240 SC och Nissorun har endast effekt mot spinnkvalster.</p> <p>Rovkvalster som en biologisk bekämpning är en möjlighet för bekämpning vid ett mindre angrepp på friland. Vid kraftigare angrepp är inte rovkvalster ett alternativ utan här är Vertimec idag det enda alternativet att bekämpa jordgubbskvalster med full effekt.</p>

KemI har samrått med Livsmedelsverket i fråga om konsumentskydd i samband med tidigare fortsatt godkännande av Vertimec (KemI F-2423-B1-00140), varför den bedömningen (SLV Diarienummer 1985/2011) av användningen av Vertimec i jordgubbar täcker in denna användning och ingen ny bedömning behöver göras.

Datum
2014-06-12
Er referens
2014/6745

Diariernr
05.1.2.a-H14- 02987
Aktnr
F-2423
Regnr
4693

Användningen av Vertimec enligt given SE GAP förväntas inte ge upphov till resthalter som utgör någon risk för konsumenter.

3 Skäl

Enligt artikel 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009¹ får endast godkända växtskyddsmedel släppas ut på den svenska marknaden och användas. KemI får dock i vissa fall meddela dispens från kravet på godkännande. Av artikel 53 i förordningen följer att en medlemsstat i särskilda fall får tillåta att ett växtskyddsmedel under högst 120 dagar släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av fara som inte kan avvärijas på något annat rimligt sätt.

Det finns enligt sökandens uppgift få alternativ till Vertimec gällande bekämpning av jordgubbskvalster.

De rimliga alternativ för bekämpning av spinnkvalster är att använda Nissorun/Floramite 240 SC/biologisk bekämpning (*Amblyseius cucumeris*) men enligt uppgift är dock Vertimec det enda kemiska medlet som har effekt mot jordgubbskvalster även om Floramite 240 SC från finskt håll nämns ha sidoeffekter på jordgubbskvalster – hur stor effekt är däremot inte nämnt. Tidig utsättning av rovkvalster i fält uppges ha god effekt mot jordgubbskvalster förutsatt att rovkvalstren satts ut i tillräcklig mängd. En annan viktig parameter är friskt och livskraftigt utgångsmaterial vid förökningen det vill säga att de moderplantor och de småplantor som produceras och används är fria från jordgubbskvalster, t.ex. genom behandling med varmvattenmetoden².

I mars 2013 gav KemI delvis bifall till ansökan om förnyat produktgodkännande för Vertimec från Syngenta. KemI identifierade då oacceptabla risker för flera organismgrupper, när Vertimec används i odlingar på friland. Den nya bedömningen gjordes enligt EU-gemensamma regler, vilka ställer högre krav på skydd för miljö och hälsa än vad de äldre svenska reglerna gjorde. Det är framför allt insekter, som bin och andra pollinerande insekter, som kan påverkas, men även för t ex däggdjur, fåglar och fiskar, är riskerna med produkten oacceptabla. Därför avsåg KemI samtliga användningar på friland som Syngenta sökte för. Idag är Vertimec godkänt för användning i växthus, mot skadeinsekter och spinn i odlingar av paprika, gurkväxter, sallat, örtekryddor, prydnadsväxter, jordgubbar och tomat.

Det bör också noteras att det verksamma ämnet i Vertimec, abamektin, är mycket giftigt för bin. LD50-värdet ligger på 1,9 ng³ per bi, vilket indikerar att abamektin är ett av de mest giftiga ämnena på marknaden. Sökanden låter meddela att det under 2014 (i Minor Use projektet) kommer att pågå försök med två olika rovkvalster för

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG.

² Persson J-E, Hellqvist S, Engström E, Varmvattenbehandling mot jordgubbskvalster. Återfinns som PDF-fil på Jordbruksverkets hemsida <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/odling/tradgardsodling/bar/plantorochsorter.4.32b12c7f12940112a7c800032591.html>

³ 1 ng (nanogram) = 1x10⁻⁹g = 1 miljarddels gram

att finna ett alternativ till Vertimec. Vertimec kommer att finnas med som jämförelse i försöket.

KemI gör bedömningen att den nu sökta användningen av Vertimec i jordgubbar på friland innebär en risk för att djurlivet kan påverkas på ett oacceptabelt sätt. Alternativ till Vertimec saknas dock i dagsläget och jordgubbskvalster hotar växtproduktionen inte bara för denna säsong utan även för kommande säsonger på ett sådant sätt att faran för denna produktion måste anses väga tyngre än ett utsläppande av Vertimec denna säsong.

3.1 Motivering till de inskränkningar som gjorts i ansökan om önskat användningsområde

Användning under den period då jordgubbarna är i blom och/eller har bär (BBCH 58-89) innebär en direkt risk för bin och andra pollinatörer samt för fruktätande fåglar. Riskerna finns både vid själva användningen av Vertimec och under de närmast följande dagarna. I växthusanvändningen, som numera är den enda godkända användningen av Vertimec, finns ett villkor om att pollinatörer ska avlägsnas från växthuset innan användning av medlet. Karenstiden är 96 h innan pollinatörer får återinföras i växthuset, efter behandling med Vertimec. Detta villkor beror på att Vertimec är skadlig för bin/pollinatörer både om de får in det i munnen (oralt) och på kroppen (dermalt/kontaktverkande) och denna skadlighet antas gälla även för andra pollinatörer/icke målinsekter. I fält kan man inte hindra fågel eller insekter från att ta sig in i grödan men man kan ändra behandlingstidpunkt för att minska skadeverkan, varför ett villkor om att inte använda Vertimec under den period då jordgubbarna är i blom och/eller har bär är väl grundat.

KemI anser att vattenmängdens volym i sprutvätskan, utspädningen har betydelse för de fåglar och vilda däggdjur som vistas i fält och som dricker ur de pölar som kan finnas i fältet. Kemikalieinspektionen beslutar därför att sätta mängden vatten till 700 - 1500 l vatten/ha som en riskreducerande åtgärd. I övrigt saknas, som nämnts, möjliga riskreducerande åtgärder.

Som ovan angetts föreligger risker för flera organismgrupper och det finns inte möjlighet att helt minska riskerna för alla dessa riskgrupper. Att begränsa användningen till före blomning samt efter skörd alternativt bekämpning nattetid när inte pollinatörer finns i fält hjälper inte bin/andra pollinatörer på dagtid, blad- och fruktätande fågel, vilda däggdjur eller marklevande insekter och leddjur. Bandspruta/tunnelspruta kan till viss del minska risk för akvatiska organismer i kringliggande miljö, men kommer inte helt att skydda djurlivet.

Mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan finner KemI att kraven i artikel 53 i EU-förordningen är uppfyllda för begränsad och kontrollerad användning med de villkor som har beslutats. KemI bifaller därför ansökan.

4 Upplysningar

KemI upplyser om att dispens enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 i normalfallet bara beviljas en gång. Det är därför viktigt att sökanden utformar en

Datum
2014-06-12
Er referens
2014/6745

Diariernr
05.1.2.a-H14- 02987
Aktnr
F-2423
Regnr
4693

strategi för att få produkten godkänd inför kommande odlings säsonger eller ta fram andra bekämpningsmetoder. För de fall att en produkt är godkänd i ett annat EU-land finns det möjligheter enligt EU-förordningen för t.ex. jordbruksorganisationer att söka om produktgodkännande för produkten genom ömsesidigt erkännande av det EU-landets beslut om produktgodkännande.

5 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till Mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till KemI inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Margareta Persson
Beslutande

Lena Hansson
Föredragande

Catarina Svärd
Jurist

Kopia till:

- Jordbruksverket
- Livsmedelsverket
- Syngenta Crop Protection A/S
Strandlodsvej 44
DK-2300 Köpenhamn S
Danmark
- Giftinformationscentralen